گەڕان بە دوای ئەلقاعیدەدا

لە ئینگلیزییەوە:
عەزیز ڕەئووف

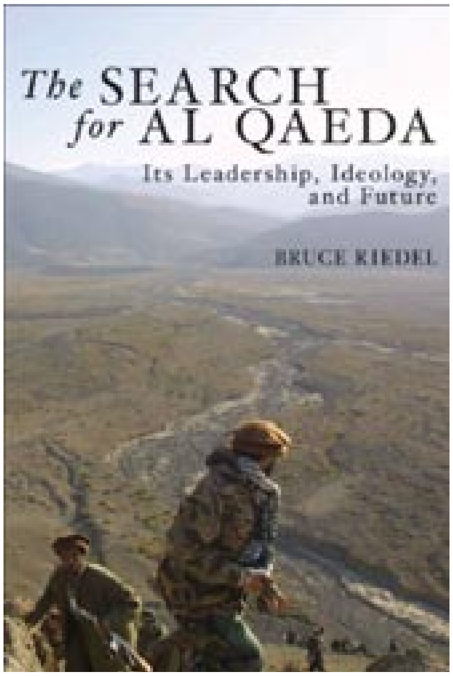

گروپی ئەلقاعیدە یەکێکە لەو گروپە توندڕەوە جیهانیانەی کە ئێستا سەرنجی زۆرێک لە نوسەرانی جیهانی بۆخۆی ڕاکێشاوە. ئەم گروپە بەشێوەیەکی زۆر دراماتیکی توانی وەک تارماییەک سنورەکان ببڕێت و لەدوای یازدەی سێپتەمبەرەوە ببێتە گروپێکی جیهانی، بەجۆرێک وەک چۆن وڵاتانی جیهان بۆ نەخۆشیە جیهانیەکان ڕێوشوێنیان دەگرتەبەر، ئاواش سەبارەت بە ڤایرۆسی تیرۆریزم، وڵاتانی جیهان ڕێوشوێنی ئەمنی توندیان گرتەبەر.

(گەڕان بەدوای ئەلقاعیدەدا) کتێبێکی بورس ڕیدیڵە کە لە ١٨٠ لاپەڕەدا دەرکەوتەکانی گروپی ئەلقاعیدە لەدوای یازدەی سێپتەمبەرەوە شیدەکاتەوە. ئەم کتێبە یەکێکە لەو کتێبە بەنرخانەی کە لەسەر گروپی ئەلقاعیدە لەم چەند ساڵەی ڕابردوودا نوسرابێت.

ڕیدڵ کە خۆی سیناتۆرێکی ئەمریکیە پێشتر ڕاوێژکار بووە لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست و ماوەی سێ سەرۆکی ئەمریکا لەو پۆستەدا لەخۆرهەڵاتی ناوەڕاست کاری کردووە، ئەمەش بووەتە ئەزموونێکی باش بۆئەوەی بتوانێت کتێبێک بەرهەم بێنێت لەسەر شەڕی واشنتۆن لەگەڵ گروپی ئەلقاعیدەدا.

ڕیدڵ لەم کتێبەدا مشتومڕ لەسەر ئەوە دەکات کە بڕیاری جۆرج بوش بۆ «شەڕی دژە تیرۆر» بڕیارێکی هەڵە بوو. زیاتر لەوەش بڕیاری شەڕ دژ بە گروپێکی تارماییئاسای وەک گروپی ئەلقاعیدە. ڕیدڵ هەروەها ڕەخنە لە جۆرج بوش دەگرێت کە بڕیاری

داگیرکردنی عیراقی دا بەرلەوەی تەرکیز بخاتە سەر ئەفغانستان و پاکستان کە پێگەی سەرەکی گروپی ئەلقاعیدە بوون.

پرۆپۆزەڵی سیاسیی لە کتێبەکەی ڕیدڵدا بریتیە لە سێ خاڵ:

یەکەم ئەوەیە کە پێویستە وڵاتە یەکگرتووەکان هەوڵی وەڵامدانەوەی گوتاری ئەلقاعیدە بداتەوە بە هاندان یاخود گەر پێویستیشی کرد یارمەتیدانی ئەو هێزانەی کە لەناو خودی دەوڵەتە ئیسلامیەکاندا هاوپەیمانی ئەمریکان، بەجۆرێک کە ئەمریکا کاری لەسەر بیروڕای جیاواز و خوڵقاندنی دۆخێکی فرە بکردایە لەو وڵاتانەدا. بەمانایەکی تر ئەمریکا دەبێت لەگەڵ هاوپەیمانەکانی لەناو دەوڵەتە ئیسلامیەکاندا بەشداربێت لە یارمەتیدانی ململانێکردن لەگەڵ توندڕەویەتدا.

دووەمین ڕیکۆمێندەیشنی نوسەر لەم کتێبەدا بریتیە لەوەی کە نوسەر پێی وایە دەبێت ئەمریکا تەرکیزی زیاتر بخاتە سەر کێشەی فەلەستین و هەوڵدان بۆ چارەسەرکردنی ئەو کێشەیە. نوسەر پشتیوانی بۆچونەکەی سەرۆک بوشی دەکرد بۆ دروستبوونی دوو دەوڵەتی ئیسرائیل و فەلەستین لەسەر بنەمای سیاسەتی ئەمریکا لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاست بەڵام ڕەخنە لە ئیدارەی پێشو دەگرێت بەوەی کە ئەم مەسەلەیەی بە بەیاخەوە وەرنەگرت و دەستکەوتێکی کەمی لە فراوانبوونی پەیوەندی نێوان ئیسرائیل و فەلەستین بەدەستهێنا. چونکە بە بۆچوونی نوسەر کێشەی فەلەستین و مانەوەی بەو شێوەیە، بووەتە هۆی دروستبوونی چەندین گروپی توندڕەو لە ناوچەکەدا.

سێیەمین ڕیکۆمێندەیشنی سیاسی نوسەر بریتیە لە بەرەوپێشبردنی ستراتیژی بۆ سەرجەم باشوری ئاسیاوییەکان، ڕیدڵ بڕوای وایە گەر ئەمە نەکرێت ئەوا جیهاد دەچێتە قۆناغێکی ترەوە. نوسەر جەغتی زیاتر دەخاتە سەر پاکستان کە ئەمریکا دەیتوانی سەرکردەگەلێکی دیموکراتخواز لەو هەرێمە پشتیوانی بکات، بەڵام لەمەدا شکستی هێنا، چونکە ئەمریکا پشتیوانی دیکتاتۆرە میلیشیەکانی کرد کە نەیاندەتوانی پشتیوانی جەماوەری بەدەستبێنن بۆ شەڕێکی ئازایانە دژ بە تیرۆریزم.

ئەم کتێبە ساڵی ٢٠٠٨ چاپ و بڵاوکراوەتەوە لەلایەن واشنتۆن دی سییەوە. گەڕان بەدوای ئەلقاعیدەدا لە حەوت بەش پێکهاتووە:

بەشی یەکەم: هێرشی مانهاتن.

بەشی دووەم: بیریارەکە، زەواهیری.

بەشی سێیەم: سوراچاکەکە، ئوسامە.

بەشی چوارەم: خاوەنماڵەکە، مەلا عومەر

بەشی پێنجەم: بێگانەکە، زەرقاوی

بەشە شەشەم: پلانەکانی ئەلقاعیدە

بەشی حەوتەم: چۆن ئەلقاعیدە شکست دێنێت.

لە کۆتایی کتێبەکەدا نوسەر زۆر بە جدی باس لە کەیسێکی بەهێز دەکات ئەویش کێشەی بوونی تیرۆرە لە ئەفغانستان، ئەمەش وەک بنکەی سەرەکی گروپی ئەلقاعیدە وەک ئەجێندایەکی بەهێز بۆ پرۆژەی ئەنتی ئەمریکا لە ناوچەکەدا.

هەرچۆنێک بێت کتێبی «گەڕان بەدوای ئەلقاعیدەدا» گەڕانێکی گرنگە بەدوای ئەو سەرەداوانەی کە دەبێتە هۆی دروستبوونی گروپی تیرۆریستی لە خۆرهەڵاتی ناوەڕاستدا، لەسەرووی هەموویانەوە گروپی ئەلقاعیدە و ڕاوکردنی سەربازە شەترەنجێاساکانی ئەم ڕێکخراوە.

سەرچاوە:

bookreview.com